

Apteekkien ammattieettinen neuvottelukunta

KANNANOTTO

APTEEKKITYÖN ONGELMATILANTEITA:

Apteekin sisäisiin ongelmiin on puututtava nopeasti

Julkaistu Apteekkarilehdessä 6/2005 ja Seminassa 6/2005

Kaikissa työyhteisöissä esiintyy jonkinlaisia ongelmia. Yleensä niiden syyt löytyvät henkilökemioista, työjärjestelyistä tai työyhteisön sisäisestä hierarkiasta. Ongelmat voivat tehdä työilmapiiristä raskaan ja vähentää työtyytyväisyyttä. Pienissä työyhteisöissä tilanteet saattavat joskus muodostua ylipääsemättömiksi tai ainakin tuntua sellaisilta. Ne ovat kuitenkin hoidettavissa, jos siihen löytyy riittävästi tahtoa. Joissakin työyhteisöissä on kuitenkin jouduttu vielä suurempien kysymysten ääreen, kun työtoveria tai esimiestä on epäilty sellaisista väärinkäytöksistä, joiden seurauksena voi olla oikeudellisia toimenpiteitä. Tällainen on onneksi apteekkeissa harvinaista.

Vaikka vakavatkin ongelmat työyhteisössä usein tiedostetaan, voi niiden käsittely muodostua niin vaikeaksi, että asiasta mieluiten vaietaan. Työtoveruus hioo yhteisön tiiviiksi joukkueeksi, ja väärinkäyttöihin syyllistynyttä saatetaan jopa tietoisesti suojella. Tällaista tapahtuu riippumatta siitä, onko kysymyksessä työntekijä vai työnantaja. Mistä tällainen johtuu? Voiko siihen vaikuttaa? Asiaan on pyydetty neuvottelukunnan kannanottoa ongelman tiedostamiseksi ja keskustelun herättämiseksi.

Vakavan ongelman käsittely apteekissa

Neuvottelukunta käsitteli asiaa perusteellisesti eräiden esimerkkitapausten valossa. Yhteiseksi käsitykseksi muodostui, että vakavat ongelmat tai epäilyt väärinkäytöksistä – olivatpa ne sitten henkilökuntaan tai johtoon liittyviä – tulee tuoda julki mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta niiden jatkuminen tai toistuminen voidaan estää.

Esimerkkejä neuvottelukunnan käsittelemistä vakavista ongelmatilanteista olivat mm. apteekkarin tai työntekijän alkoholiongelmat, rahan käsittelyyn liittyvät väärinkäytökset sekä lääkkeiden anastaminen apteekista.

Jos apteekissa esiintyy mainitunkaltaisia ongelmia, on tärkeää, että työyhteisössä ymmärretään tilanteen vakavuus ja toimitaan yhdessä sen selvittämiseksi. Tilannetta voi auttaa jos selvittelyssä on mukana ulkopuolista apua. Tarvittaessa on aina otettava yhteys tilanteen mukaan joko työterveyshuoltoon, lääkevalvontaviranomaisiin tai poliisiin. Työntekijää koskevissa päihdeongelmissa työnantajan on käynnistettävä asianmukaiset hoitoonohjaustoimenpiteet.

Olisi hyödyllistä, jos apteekkeissa keskusteltaisiin ongelmatilanteiden hoitamiseen liittyvistä menettelytavoista, vaikka epäilyjä väärinkäytöksistä ei olisikaan.

TEO valvoo

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus TEO ylläpitää terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriä. Rekisterissä on tiedot mm. terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen ja lääninhallituksen ratkaisusta, joissa terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitoiminnassa on todettu virheellisyyttä, laiminlyöntejä tai moitittavuutta sekä tiedot ammattitoiminnassa saadusta varoituksesta, sakko- ja vankeusrangaistuksesta, viraltapanosta tai virantoimituksesta pidättämisestä. Apteekit saavat TEO:sta tiedon, jos henkilön ammatinharjoittamisoikeutta on rajoitettu.

Apteekkarin toimintaa valvoo toisaalta TEO terveydenhuollon ammattihenkilöistä säädetyn lain perusteella ja toisaalta Lääkelaitos lääkelain perusteella. Vain Lääkelaitoksella on toimintavalta apteekkiluvan peruuttamiseen.

Apteekkitoiminnan eettiset ohjeet

XIII Apteekkihenkilökunta edistää toiminnallaan alansa arvostusta ja luottamusta yhteiskunnassa.

Apteekkitoiminta ei kulje ohimenevien suuntausten mukana, vaan se perustuu koeteltuihin arvoihin ja jatkuvuuteen. Ammattikunta huolehtii siitä, että alan tehtävä lääkkeiden valmistajana, vähittäisjakelijana ja lääkkeiden käytön ohjaajana säilyy selkeänä. Toiminnassa otetaan huomioon yhteiskunnan kannalta tärkeät näkökohdat ja ongelmat ja niihin pyritään mahdollisuuksien mukaan vaikuttamaan sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

Apteekeissa noudatetaan hyviä markkinointitapoja sekä asiallisia ja rehtejä kilpailun keinoja.

IX Apteekkihenkilökunta edistää ammatissaan lääkkeiden oikeaa ja turvallista käyttöä ja pyrkii estämään lääkkeiden tahallista väärinkäyttöä.

Apteekkihenkilökunnan antama lääkeinformaatio on luotettavaa, tarkkaa, ymmärrettävää ja riippumatonta. Henkilökunta vastaa siitä, että asiakas ymmärtää lääkityksensä tarkoituksen, käytön, haitat, hyödyt ja riskit mahdollisimman hyvin turvallisen ja tehokkaan hoidon toteutumiseksi. Asiakkaan halu saada tietoa lääkkeensä käyttötarkoituksesta, haitoista, yhteisvaikutuksista ja riskeistä otetaan huomioon. Asiakasta rohkaistaan kysymään lääkitykseen liittyvistä asioista.

Apteekkihenkilökunta ei myy itsehoitolääkkeitä asiakkaalle, jonka tiedetään hankkivan niitä päihtymistarkoitukseen tai muuhun tahalliseen väärinkäyttöön. Henkilökunta pyrkii toiminnassaan myös reseptilääkkeiden väärinkäytön ehkäisemiseen.